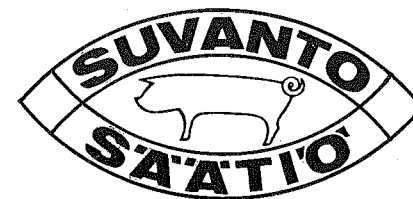

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 2 1976
MAALISKUU

Opettaja Ilmari Pihlajaniemi lähettää 28. 3. 1926 Kiviniemen parhaita hiihtäjätyttöjä kilpasille, luultavasti Vuoksen jäällä. Vasemmalta lukien Hilja Rantanen o.s. Uosukainen, Martta Kajasto o.s. Ryyppö, Lempi Lius o.s. Lappalainen, Anna Lahtinen o.s. Koiranen ja Elma Angerias o.s. Torri.

Tapulin varjossa

Ilo, rakkaus ja kiitos

Koemme suurinta onnea tuottaessamme lähimmäisellemme vähäisenkin iloa. Ilo on elämämme rikkaimpia lahjoja. Suuret ja pienet ilot ovat sisaruksia. Iloinen ihminen on myös kiitollinen elämästä.

Ilo ja rakkaus kuuluvat yhteen. Rakkaudella pitää olla kohde eikä se saa laskea kustannuksia. Se antaa itsensäkin. Se on suurin ominaisuutemme.

Ainoa lahjamme Jumalalle on meidän kiitoksemme hänen rakkaudestaan meitä ihmisiä kohtaan. Lähettämällä poikansa Jeesuksen meidän syntiemme sovittajaksi hän antoi meille mahdollisuuden paluuseen luoksensa. Uskokaamme Jeesuksen sovitus- ja lunastustyöhön. Ei ole suurempaa rakkautta kuin antaa elämänsä toisten edestä antaakseen heille ikuisen elämän. Jeesus sen teki ja hänen oppiaan seuraten miljoonat ihmiset ovat seuranneet hänen esi-

merkkiään, hänen oppiaan Jumalasta, taivaasta ja ikuisesta elämästä siellä. Yhä pysyvät raamatun sanat usko, toivo ja rakkaus

sekä ilo Jumalan luona. Kiittäkäämme Jumalaamme ja Jeesusta tästä rakkaudesta.

Yrjö Tenkanen

TALVIMAISEMA

PEHMEÄ LUMIMATTO PUIDEN OKSILLA ON.
TALVINEN TAIVAAN KATTO KYLMÄ, LAHJOMATON.

KAUNEUS TUHATVAREIN HEIJASTUU SILMIHIN.
AURINKO KULTAA SÄTEIN LUMISEN TIMANTIN.

LEVOSSA PEITTEIN MONIN, NUKKUU JÄÄTYNYT MAA.
AATOKSIN LEVOTTOMIN IHMINEN VAELTAA.

TALVISEN TAIVAAN ALLA IHMISEN OSA ON:
KYPSYÄ PAISTEEN ALLA ELÄMÄN AURINGON.

AATOKSIN AVARTUVIN KATSOA ELÄMÄÄ.
AIKA, KUIN UNIKUVIN KULKIJAN TAAKSE JÄÄ.

ELSA TUOKKO

Elämäni untuvia ja okaita

(jatkoa)

Mutta menempä takaisin pienen tyttösen luo koulun rappusilla.

Olin niin syvästi loukattu. Aamulla olin kouluuntoa tulvillaan. Nyt olin nolona ja masentunut ja häpesin mennä kotiin kertomaan tapauksesta ja niin päätin vaieta. Joka aamu lähdin kouluun entiseen aikaan, ja vietin uskontotunnit koulun halkovajan takana seinästä irronneen lautaseinän suojassa ja ihmettelin maailman menoa.

Hyyrisen Elina asui koulun lähellä olevassa asunnossa ja kai oli ylempää ohjattu, että Elina myöhästyi koulusta eräänä syyskuun loppupuolen päivänä, jolloin ilmat alkoivat jo olla hyvin kylmiä ja olisin varmasti vilustunut pahoin, jos olisin joutunut jatkamaan uskontotunteja halkovajan kolossa. Elina otti minua kädestä ja vei äitinsä luo lämpöiseen tupaan ja vieläkin kaikuu korvissani hänen selityksensä äidilleen: — Se kun on venäläinen, niin se ei saa olla uskontotunnilla! "Venäläinen"! Se oli taas jotain, mitä en oikein ymmärtänyt. Siihen asti olin ollut vain ihmislapsi ja en käsittänyt, mikä ero oli suomalaisen ja venäläisen välillä.

Elinan äiti sitten kaupassa käydessään kertoi vanhemmilleni tapauksesta. He olivat hyvin pahoillaan ja eivät olleet vihaisia minulle. Isäni sitten järjesti, että sain olla uskontotunnilla toisten lasten mukana. Mutta asia ei ollut kuitenkaan selvä minun kohdaltani. Tunsin erilainen kuin toiset ja uskontoläksyt eivät millään tahtoneet mennä päähän. Yksi asia oli suurenmoimen näin jälkeensä ajatellen, sillä ei yksikään tovereistani koskaan millään tavalla osoittaneet, että olisin sen kum-

menpi kuin hekään ja siitä lausun nyt 60 vuoden takaa suuret kiitokset jokaiselle!

Isoäitini asui jo Kiviniemessä, kun enoni Sortanlahdessa äkkiä kuoli. Isoäiti, isä ja minä lähdimme ajamaan hevosen vetämissä "rilloissa" enoni hautajaisiin. Äiti jäi kotia ja kauppa hoitamaan. Matkalla lepäsimme Myllytorpan perätuvassa, mikä vielä oli halussamme. Aamulla isoäiti keitti jotain muistoruokaa hautajaisiin, mutta se unohtui ja olimme jo ajaneet liian pitkälle kääntyäksemme takaisin hakemaan sitä. Huokasin tavallaan helpotuksesta, sillä minun oli määrä tarjota sitä enon muistoksi kaikille hautajaisvieraille. Ja olin niihin aikoihin erikoisen arka ja kaino esiintymään.

Sortanlahdesta menimme isoilla veneillä Konevitsaan, sillä eno haudattiin sinne. Oli ihanaa taas hengittää poppeli-ilmaa, kun kävelimme saaren erakkomajalle hautajaisten jälkeen.

Munkit tarjosivat meille kuten ennen kasviöljyllä höystettyä tummaa puuroa, hedelmiä ja teetä hunajan kera.

Kellot helisivät koko ajan ja oli niin äärettömän juhlallista. Lähtiessä keräsin värillisiä aaltojen pyörittäviä kiviä taskuuni ja ystävällisiltä munkeilta sain ison kimpun valkoisia ja sinipunaisia sireneitä. Kun seisoin siinä rannalla kukat sylissäni ja katselin valtavia sireenilehtoja, niin ajattelin, että kaunis on enon viimeinen lepopaikka.

Yhä vain helisivät kellot ja kuulivat kauas merelle. Sinne jäivät rannalle vilkuttamaan partasuiset, iloiset, hymyilevät Jumalan palvelijat. Se olikin viimeinen kerta, kun Konevitsassa kävin. En ollen-

kaan ymmärrä, miksi en aikuise-na enää pystynyt menemään tuonne erikoiseen saareen.

Tuolloin, kun paluumatkalla pyhädyimme lepäämään, oli myös viimeinen kerta, kun juoksentelin polkujani pitkin Myllytorpan rinteillä ja jokivarsilla. Isäni sai kauan huudella minua, sillä en millään olisi hennonnut jättää leikkipaikkojani. Olin koulussa oppinut sanat vanhaan saksalaiseen lauluun:

Mun laakson liepehellä

oli koti rauhaisa,

siellä armas käyskennellä

oli lehdossa —

Jää hyvästi nyt leikkipaikkani,
matkani mun johtaa

kauas maailmaan.

Noin lausuin jäähyväiset lapsuusmaille. Ja kun kiirehdin hevosrattaille tunsin selvästi, että aika, jolloin tärkeimmät tapahtumat olivat vuodenaikojen vaihtelut, oli ohi.

Syksyllä kun koulu alkoi, teimme jäkälänkeruuretkiä Palomäen kankaille, sillä pelättiin nälänhätää. Sotahan yhä jatkui Euroopassa ja pahoja olivat uutiset. Valtankumous Venäjällä ja veljessodan uhka Suomessa. Kahakat alkoivat Länsi-Suomessa ja lähestyivät meitä. Sotilaita alkoi liikkua Kiviniemessäkin. Marsilaulut kaikuivat. Erikoisesti on jäänyt mieleeni seuraava: Elon mainingit korkeina käyvät, niiden kuohuisa kulkee mun tie. En tiedä mi' matkani määrä, ylin riemu vai kuoloko lie. Jäi itkemään äiti ja siskot sekä tyttöni turvaton jäi. Syli lämpöinen jäi oman armaan, minun onneni, riemuni jäi. Ällös itke mun kultani kallis, minä saavun jos Luoja sen suo. Jäänen

kentälle, sotaveikot Sulle, viime-tervehdykseni tuo. (Sanat ja sävel Sam. Sihvo).

Oli sitten iloisempikin laulu: — Tytöt ne itki, kun pojat ne lähti Balkanin vuorille taistelemaan. Oi kallis kotimaa, sulo Suomi pohjola, ei löydy maata sun vertaista. Konstantinopolin portin päällä ol Turkin sulttaanin kuva ja Suomen pojat ne sanoivat: Hyi hitto kun se on ruma.

Outoa aikaa, jota seurasin ihmisten ja käsittämättä täydellisesti miksi vihataan ja tapellaan. Monena yönä nukuimme vaatteet päällä ja hevonen valmiina valjaisiin pakomatkaa varten. Kiviniemen rautatiesilta räjäytettiin, äänen ja tärinän kiiriessä ympäri lähiseutuja. Pakoon ei kuitenkaan tarvinnut lähteä. Tuli apujoukkoja. Seurasin ikkunasta kun Pohjanmaan ratsujoukot menivät ohi. Kauniita olivat hevoset. Tuntui surulliselta ajatella: „Jos noin komeat eläimet joutuisivat luotien kohteiksi.

Valkjärvi vallattiin ja kylä oli palanut maan tasalle. Raudun valtausta seurasin isäni kanssa pelon mäeltä. Varsinkin pimeään aikaan se oli pelottavaa katseltavaa. Voi kuinka pelkäsin ja rutistin isän kättä.

Kun taistot olivat laanneet, alkoi ankea selvänteko. Nuorisoseurantalo ja piha tulivat vankileireiksi. Kun kulki siitä ohi, niin näki horjuvia, laihtuneita, sairaannäköisiä ihmisolentoja. Ja haju oli kauhea. Kysyin isältäni: — Miksi noita ihmisiä hoidetaan noin huonosti? — He poloiset sattuiivat olemaan tällä kertaa väärällä puolella ja tämä on raigaistus erehdyksestä, selitti isäni.

Oli pelottavaa ja järkyttävää, kun sain tietää miten vankeja kohdeltiin.

Ajattelin silloin, etten koskaan voi unohtaa tuota raskasta ja hy-

vin vastenmielistä aikaa. Eihän se olekaan unohtunut, mutta pelko ja kauhu häipyivät aikanaan ja taas kävelin metsässä sienessä ja marjassa. Hiukan vain säpsähdin, kun joskus jalka vajosi vanhaan hautaan ja ajattelin: — Siinä nukuvat alla huokaavan hongikon.

Eräs asia oli myös muuttunut elämässäni. En päässyt Pietariin kouluun. Olin nähnyt koulunkin, johon olisin joutunut, ja odotin lähtöä jännityksellä. Sota muutti kaiken. Raja sulkeutui.

Näin kerran ne sotkuiset piik-

kaikki kerran päivässä pistoksia vatsanahkaan.

Lääkäri antoi minulle joka kerran hyvän, maukkaan karamellin, kun jaksoin olla rauhallinen. Erikoisesti jäivät mieleeni koe-eläimet, sairast koirat, jotka ulvoivat Pasteur-laitoksen piharakennuksen kellarikerroksissa. Surkea näky.

Teimme myös hauskoja retkiä kaupungilla ja ympäristössä. Hedelmäkaupat ovat yhä mielessä. Ne tuoksuvat ihanalle. Lattialla oli kosteita sahajauhoja ja jo oven ulkopuolella riippui isoja viiniry-

Kuva on vuodelta 1917 Kiviniemestä. Näihin aikoihin asui kirjoittajamme Kiviniemessä ja nämä vuodet ovat esillä hänen kerronnassaan vaikeitten vuosien ajalta. Kuvassa mm. Toivo Männikkö polvihousuisena.

kilankaesteet Rajajoen varsilla Raasulissa. Siinä oli niinsanottu "rautaesirippu". Ei voinut enää matkustaa Pietariin, jonka nimikin muutteli, ensin Petrogradiksi ja sitten Leningradiksi. Olinhan käynyt siellä niin monta kertaa ja nähnyt Nevan kaupungin kauneuden. Olimme siellä kerran useamman viikon, isä, äiti, lääkärin palvelija ja minä, kun isöäidin pikkukoira oli jotenkin saanut vesikauhun ja puri meitä jokaista. Jouduimme Pasteurhoitoon. Saimme

pälekimppuja ja hedelmää oli, jos minkälaista, sillä silloin oli vielä rauha, hyvä ja yltäkylläisyyden aika. Kaikki oli niin kaunista ja komeaa.

Tuntui hyvin haikealta, kun koulu-unelma meni "myttyyn". Koulunkäynti jäi sodan jälkeen vähiin, sillä sairastuin "Espanjan kuumeseen" ja jälkitautina tuli hinkuystkä. Ikävää aikaa se oli.

Vasta keväällä 1919 isä vei minut Käkisalmen yhteiskoulun sisäänpääsytutkintoon. Läpäisin tut-

Uuden vuoden tultua

Kiitos vuodelle menneelle, suo siunaus alkaneelle!

— Uusi vuosi, mitä tuo tullessaan, on suuri salaisuus ihmiselle.

Suo kansojen keskuuteen rauha ja yksi mieli.

Turvaa elämä ihmisten, luo sydämiin rakkaus.

Uusi vuosi tuo tullessaan iloa, — poista viha keskuudesta.

— Sulaahan aikanaan lumi ja jää kevään koittaessa.

Toivon tähti loistaos säteellä kirkkahalla!

Ei sammu se, vaan loistakoon Suomemme taivahalla!

Helvi Laaksonen

hyvistä asioista ja säilytän niitä mielessäni kuin jalokiviä. Eihän kukaan ihminen koskaan unohda kokemiaan suuria suruja, hän vain oppii elämään tasapainoisesti niiden kanssa. Hän oppii pitämään niitä omana osanaan vaivaamatta kanssaihmissiään valituksilla, sillä kukapa ymmärtää täydellisesti tapahtumia, joita ei ole omakokotaisesti kokenut.

Tahdon vielä kertoa oudon tapauksen, joka nyt 21 vuoden kuluttua tuntuu ihan ihmeeltä.

Muutamia päiviä ennen lähtöämme kotimaasta soi ovikello ja riensin avaamaan. Yllätykseni oli tavaton, kun huomasin opettajatar Hilma Koskenjaakon siskoineen edessäni. Pyysin kohteliaasti sisälle. Tarkkaan palasi mieleeni uskontotunnin uloskäsky, josta en koskaan vielä ollut voinut avoimesti puhua kenellekään. Olinhan pitänyt tapausta henkilökohtaisena loukkauksena itseäni ja perhetäni kohtaan. Opettajatar oli aivan tietämätön aikeistamme lähteä meren taakse. Hän oli niin sydämellinen, tosiystävällinen ja kovin kiinnostunut kaikesta perhetäni ja minua koskevista asioista. Ja kun hän poislähtiessä puristi

kättäni, niin voin katsoa häntä suoraan silmiin, mitä en aikaisemmin loukkauksen jälkeen voinut koskaan tehdä. Yritin aina välttää häntä, enkä tahtonut sulkea häntä elämäni vaikutuspiiriin. Kun toiset kehuivat kuinka suurenmoinen opettaja hän oli, niin en voinut yhtyä ylistyksiin. koetin unohtaa kaiken parhaan kykyni mukaan. En tahdo vihata ketään. Jos joku loukkaa minua, niin koetan unohtaa. Se on parasta.

Näin opettajan katseesta, että hänkin muisti tapauksen. Se oli-kin varmasti ainoa virhe hänen pitkällä opettajaurallaan. Hienona ihmisenä hän ei tahtonut mainita asiasta, koska ehkä luuli minun unohtaneen koko surkean tapauksen. Ja kun minäkään en ollut vielä kypsä purkamaan patoutunutta pahaa mieltäni, niin anteeksipyyntö purkautui onnen ja siunauksen toivotuksiin, niin suuremmoisesti ja vilpittömästi, että hänen lähdettyään puhuin ensi kerran avoimesti asiasta ja tunsin ääretöntä helpotusta.

Tutkimattomat ovat Luojan tied. Ja niin on nyt minullakin mitä valoisin muisto hyvästä opettajasta.

Klaudia Pelkinen

FLORIDAN KIRJE

Kun matkani muistoja mietiskelen. — Paljon oli armas isäinmaa muuttanut sen 22 vuoden ajalla, minun lähtöni jälkeen. Tienvarretkin olivat puhtaammat pölystä. Entisten tuttujen tapaaminen antoi sisältöä joka rikastutti ja tavallaan ohjasi lomani kulkua. Eva ja Antti Kuisma ennätti jo Helsinkiin sisareni asunnolle autoineen ja niin mentiin Karjalatalolle, katsottiin srk-opistot, Järvenpään ympäristöt, Forssat, aina jatkuen Harjavallan saunareisuun saakka. Kiitos liikkeenharjoittajat Mrs ja Mr Kuisma saunasta ja kestäytsestä! — Eva rouva pani parastaan Forssassa yöpyessäni, että ihan ällikällä oli ystävyydestä ja runsaista pöydän antimista. Savusilakat oli ihan verrattomia. Retki Lempäälän kirkkoon oli unohtumaton — Antin mahtava ääni komeasti kaikui — yritin sivusta tukea siinä vointini mukaan. — Ihmiset käänteli päätään — saarna oli sisältörikas. Ulos tultaessa oli joukko Evan ja Antin tuttavien ympärillä heti ja siinä samalla sain tuttavuuksia verestää mukana. Hilikka Naskali ohjasi vanhempiensa haudalle, sillä halusin nähdä ja viedä kukkia — siinä hiljaa kulkiessa ihmettelin, pysähtyen välillä, tunnettujen nimien runsautta. Monet jotka äsken vielä reippaana touhusi Karjalaisten riennoissa, näin keventäen yhteistä siirtoväen raskasta aikaa, nyt tuo sukupolvi on jo kohta poissa kaikki.

Jollain tavalla haikea muisto hiipi mieleen katoavasta elämästä.

”Tuotannon” nurkilla kun viikolla sitten seisoskelin. — Mitä Väinö! — Uot sie tult pois Amerikast? Onks Jennyki? Tule meilki käymää, lähe nyt! — Annikki Raaska, Kekin Amalia, Vuotilai-

sen Niilo, Haaviston Maija, Eevan Anna-Mari ja monia muita tapasin. Käväisy Lipossa, piti yöpyä Lappalaisella, tarinat venyivät puoli-yöhön saakka. Nikkilän taloon tuli kutsu, oli tultava!

Lempäälään palattua Dr ja rouva Uoti kutsui iltapäiväkahville parantolaan, vanhat ystävyydet palautuivat mieleen, siinä muisteltiin menneitä.

Yhteisesti kaikille kiitos tapamisista ja kaikesta!

Nokia, Tampere, Kangasala, Orivesi, Jämsä, Juokslahti, Lammi, Hämeenlinna, Aulanko, siinä kappale kaunista Hämettä. Kesä parhaimmillaan. Oli muistorikas matka. Oriveden poliisi, serkkuni poika, oli lomalla ja hänen viehättävä Hilikka-rouvansa. — He halusivat autollaan kyyditä Amerikanvierasta. — Käytiin ”oksalla ylimällä”, Pitkäjärven näyttelyssä, Rengossa, jossa Pentin sedät Väinö ja Viljami Selonen tilojaan viljelivät. — Oikeat vanhan kansan tervaskannot 84 ja 90 vuotiaat, terveet kuin petäjä. Kyllä tarina luisti aidolla Karjalan murteella. Oli mieluista tavata!

Punkalaitumella, tuolla Korkan Mikko, tuolla Vullin Olavin talo, tuolla sen ja sen tutun ihmisen asunto. Pysähdyimme upean ravintolan eteen, jossa Pentin veli

taitavasti hoiteli omistamaansa ravintolaa. — Kiitos maukkaista antimista.

Vielä oli kutsu Hämeenlinnaan. Rakennusliike Y. Suuronen muisti, kun käväisi meillä kerran Floridassa. Tarmokkaan miehen yritys oli suureksi paisunut, monia suuria työmaita yht’aikaa. Rakennusmessut oli nähtävyys sinänsä, sinänsä kehittyneistä omakotitaloista.

Sakkola-juhla ei sopinut lentoaikatauluun ja niin viimeiset päivät meni kiertelyyn Helsingin tavarataloja ja nähtävyyksiä. Kauppojen runsas valikoima, etelän herkkuja myöten, oli merkki olojen parantumisesta täällä. Eva ja Antti Kuisma kiidatti pois ETY-KIN jaloista Seutulaa, jossa Finnairen kone lähtövalmiina jo odotti. — Eestiläisiä oli muuten yli puolet koneen matkustajista. He halusivat nähdä Eestiä, jossa monet kävi laivalla, mutta kun taksiilla ajoivat oli varjostaja aina mukana. Ei se loma huvittanut!

Eva Kuisman punainen ruusuke takin lävessä vaikutti senkin, että Toronton tulli ei kajonnut matkatavaroihini, vaikka toisia aukoi.

Toronto oli ilmasta mukava katsella. Täällä on tätänykyä maailman korkein ”Näsin neula” ja 70 80 kerroksisia taloja joukossa. Sanovat monet: — Toronto on nyt tämän mantereen komeimpia. Kesähuvilani rantasauna on 100 mailin päässä houkutteli ja siellä koilin voimia vaimoni kanssa lokakuussa Floridan kotiin menoa varten. Toronton taloni jätin paikani Paulin hoiviin.

Näin ne siirtolaisen päivät on vaihtuneet. Ehkäpä pian taas Sakkola-juhlassa tavataan!

Jenny ja Väinö Vanhanen

Isännöisijän tehtävät, kirjanpidot, tilinpäätökset ym. huolella ja ammattitaidolla.

**ISÄNNOITSIJAIN
TALO- JA TILIHUOLTO**

Vilusen puistotie
33700 Tampere 70
Puh. 633 729

PUHE SÄÄTION TILAISUUDESSA

Jatkoa

Kaikki tämä on pesänselvitystä käydyistä sodista. Kukaan ei tiedä, kuinka paljon sota maksoi Suomelle taloudellisesti. Noin 7 ja puolen miljoonan dollarin sotakorvaukset, niin suunnaton summa kuin se onkin ei anna todellista kuvaa koko menetyksistä.

Henkisten kärsimysten mittaa ei kukaan tiedä, koska niitä ei voida millään mittapuulla mitata. Lie-neekin niin, että taloudelliset menetykset voidaan ajanmittaan korvata, henkisiä kärsimyksiä ei koonakaan koskaan.

Menneisyyden kokemuksia ei voida kokonaan pois pyyhkiä. Ihminen ei unohda kaikkea koskaan.

Muolaalais-Perkjärveläinen kirjailija Anu Kaipainen on sanonut, että siirtoväelle jäi sieluun jatkuva alemmuuden tunne. En ole samaa mieltä. Karjalaisilla ei ole tähän mitään syytä. Siirtolaisen osa ei ole suinkaan ongelmaton ja yksinkertainen silloinkaan kun uusiin oloihin ja vieraan kulttuurin pariin siirrytään vapaaehtoisesti. Se tiedetään omista Ruotsiin siirtyneistä maamiehistämme. Toinen on asia silloin kun siirtäminen tapahtuu pakon edessä.

Kotoisesta karjalaisesta kulttuurista ja maaperästä irroittau-

tuminen ja yritys kasvaa kiinni uuteen kultturimaaperään ei ole aina suinkaan helppo ja yksinkertainen asia.

Tarkasteltaessa juuri sen ikäluokan sopeutumista ja juurtumista uuteen ympäristöön ja uuteen kotiseutuun, jota me sotaveteraanit pääosin silloin edustimme, on kuitenkin todettava sen käyneen noin yleisesti ottaen aika kivuttomasti, vaikka kiistämätön tosiasia onkin, että juuri päinvastaista olisi täydellä syyllä voinut odottaa. Mielestäni aivan toista oli niiden muun Suomen miesten ja naisten, joilla olivat kodit ja työpaikat odottamassa. Tietysti vei oman aikansa, ennenkuin karjalaiset tottuivat ajatukseen, ettei kotiveräjän tuttu narahdus ollut nyt tosiasia, eikä naapurin Mikko tai Matti ollut toivottamassa huomenta aidan takaa. Jouduttiin asumaan ympäristöön, jossa tavat ja tottumukset olivat toisenlaiset, ja jossa suhtautuminen karjalaisiin ei aina ollut sellaista kuin olisi noissa oloissa toivonut.

Sosiologit ja yhteiskuntatieteilijät ovat pohtineet kysymystä millätavoin joku muu Suomen heimomme olisi ylipäässyt samanlaisesta tilanteesta, joka karjalaisilla oli esimerkiksi talvisodan alkaessa, ja jatkosodan päättyessä. Eräitä johtopäätöksiä on voitu vetää, ja

yksi mielenkiintoisimpia on esimerkiksi se, että itsemurhien lukumäärä oli karjalaisten keskuudessa olemattoman vähäistä. Huolimatta siitä, että karjalaisten henkinen kestävyys venytettiin aivan äärimmäisyyden rajalle ei katkeamisia juuri tapahtunut.

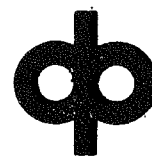
Ehkä yksi selitys on sekin, että juuri se ikäluokka, niin naiset kuin miehetkin, joka tässäkin tilaisuudessa on mukana oli silloin huomattavasti nuorempia. Me tunsimme tietysti kipeästi Karjalan, kotiseudun ja kotien menetyksen, mutta ehkä myös selkeämmin tajusimme kuin meitä vanhemmat, että olimme tosiasian edessä, jota ei käynyt muuttaminen.

Olen usein puhuessani eritilaisuuksissa yrittänyt pohtia, mistä johtui, että karjalaiset verrattain nopeasti sijoittuivat uusien kotiseutujensa yhteisiin rientoihin, nousivat nopeasti monien järjestöjen johtopaikoille ja istuivat vahvasti kuntien ja seurakuntien johtoeleimissä, ja kaikintavoin alusta alkaen käyttivät taitonsa ja kokemuksensa uuden kotiseudun parhaaksi.

Jatkuu

Hallintotieteiden kandidaatiksi on valmistunut Pekka Kurikka. Hänen isänsä on Teuvo Kurikka Sakkolan Röykkylästä.

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Kannaksen Karjalan siirtoväelle

Olen aloittanut Kannaksen pelimanniperinteen tallentamisen. Joi-takin harvoja pelimanneja olen jo haastatellut ja heidän osaltaan on tietoja pelastettu tuleville sukupolville. Karjalan Kannaksen alue oli kuitenkin laaja, eikä minulla, siirtolaisten jälkeläisenäkään, ole mahdollisuutta saavuttaa kaikkia Kannaksen silloisia pelimanneja.

Tarvitsen siis teidän apuanne. Jos itse soittelet, tunnet tai tun-sit jonkun kansansoitettajan, peli-mannin, niin kirjoita itsestäsi tai heistä minulle. Kerro missä he soittivat, mitä instrumentteja ja mitä tai millaisia kappaleita. Mi-käli mahdollista, ilmoita myös

soittajan henkilötiedot tarkkaan (nimi, syntymäaika, -paikka, am-matti, isän nimi, lasten nimet). Paljon apua työlleni on jo sillä, jos tiedätte, missä pitäjässä ja ky-lässä soittaja asui. Jos hän on vie-lä elossa, ilmoita hänen nykyinen asuinpaikkansa.

Tarkoituksena on saada tietoja myös jo kuolleista pelimanneista. Näiden kohdalla olisi hyvä maini-ta kuolin aika ja -paikka, mikäli se on tiedossa.

Saamani aineiston talletan Tam-pereen yliopiston kansanperinteen laitoksen arkistoon, jossa se on myöhemmin myös muiden tutki-joiden käytettävissä.

Kirjallisen aineiston lisäksi ha-luaisin myös lainata valokuvia soittajista. Palautan alkuperäiset kappaleet antamaan osoitteeseen sen jälkeen kun ne on jälleenku-vattu.

Vetoan nyt teihin, että lähettäi-sitte tietoja mahdollisimman pian; antakaamme karjalaisen perinteen elää miesmuistia pitempään.

Aineiston pyydän lähettämään osoitteella:

Antti Tapio Koiranen
Sammonkatu 22 B 27
33540 Tampere 54
Puh. 931-612 679

Muistikuvia kotikyläni ihmisistä

Tässä on tullut mainituksi mon-ta päätään pitempää ja monta korren kantajaa ja kyläkuntamme parantajaa. Vielä tähän samaan joukkoon haluaisin sisällyttää Suikkasen Villen ja hänen Hilma-emäntänsä. He molemmat yhdes-sä ja molemmat erikseen olivat uskollisia nuorisoseura-aatteen raatajia. Ville pitkäaikaisena seu-ran puheenjohtajana, puhujana ja näyttelijänä. Hilma taas puoles-taan näyttelijänä ja lausujana, se-kä molemmat aina mukana siellä missä milloin tarvitaan. Heillä kummallakin riitti tarmoa ja voi-maa sekä intoa hoitoo yhteisiä asioita ja nuorisoseura-aatteen sarkaa vuodesta toiseen ilman palkkiota, jos palkkioksi ei lueta sitä tyydytystä minkä he saivat tästä touhuamisesta. Eihän täl-läistä uhrautuvaa työtä monikaan pitänyt edes mainitsemisen arvoi-sena. Mielestäni ei olisi ollenkaan

liikaa, jos näin vuosikymmenien takaa antaisi heille tunnustuksen tekemästään suuriarvoisesta työs-tään.

Varmaankin moni ihmettelee,

Jukka Niemi

Vesilahdi

PÄÄMYYMÄLAMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

että mihin olen unohtanut sellai-set nimet kun Antti Simonp. Kuis-man (kansanedustaja) ja Juho Tuomaanp. Koirasen (kunnankir-jurin). En ole unohtanut, vielä vä-hemmän aliarvioinut heidän toi-mintojaan. Päin vastoin he olivat luettelossani tukevasti mukana, mutta jätin pois siitä syystä, että heidän ansioluettelonsa on niin mittava ja jo niin monetkerrat ja monessa yhteydessä aikaisemmin kerrottu, että olisi häpeä näin meikäläisen musteen tuhrijan läh-teä vielä kertaalleen parsimaan kunnolla selvitettyjä asioita. Hat-tuni korkealle kohottaen ja sy-vään kumartaen teen kunniaa sel-laisille miehille, jotka teoillaan ja ansioillaan ovat piirtäneet nimen-sä lähtemättömästi, ei vaan kylän, vaan pitäjämmeikin historiaan oi-kein isoilla pokstaaveilla!

A K-u

KUOLLEITA

Maria Nalli os. Urpanen synt. 9. 2. 1884 Metsäpirtissä, kuoli 12. 1. 1976 Vilppulassa. Entinen kotikylä Sakkolan Kaarnajoki.

Eliisa Pitkänen os. Paakeli synt. 7. 8. 1890 Sakkolassa, kuoli 2. 2. 1976 Iisalmissa.

Tyyni Viskari os. Kohonen kuoli Helsingissä 5. 1. 1976. Hän oli syntynyt 1. 6. 1900 Sortanlahdessa.

Vapaussodan alettua hän meni apulaiseksi sotasairaalaan Käkisalmeen. Kun Lotta-Svärd yhdistys pe-rustettiin hän oli ensimmäisten lot-tien mukana yhdistystoiminnassa. Hänet valittiin kohta lottien paikal-lisosaston sihteeriksi, missä luotta-mustoimessa oli kokoajan talvisodan loppuun asti.

Käytyään Sortavalan kauppakou-lun v. 1918—20, hän oli Käkisalmen tuomiokunnan arkistossa toimessa, samoin Käkisalmen osuuskaupan konttorissa, sekä KOP:sä.

Kun Käkisalimesta oli lähdettävä, siirtyi hän Helsinkiin. Heti talviso-dan jälkeen perustettiin Helsinkiin karjalaisista lotista paikallisosasto ja Tyyni Viskari valittiin sen sihtee-riksi, missä hän toimi Lotta-Svärd yhdistyksen lakkauttamiseen asti. Kun lottatyö loppu, ei hän tahtonut olla työttömänä, vaan pääsi heti pos-tisäästöpankin virkailijaksi, missä

olikin eläkkeelle siirtymiseen saak-ka. Käkisalmen kaupungin rouvas-väen yhdistyksen siirryttyä Hel-sinkiin ja alettua toimia täällä, Tyyni Viskari pyydettiin yhdistyksen sihteeriksi, missä toimessa hän oli-kin melkein kuolemaansa saakka. Lotta-asioistaan kolmen sodan ajal-ta hän on saanut viisi kunniamerk-kiä.

Näin on poistunut riveistämme taas yksi isänmaallinen sanoisinko "vapaussoturi."

Helvi Katri Vanhatalo os. Käppi synt. 30. 11. 1920 Sakkolassa, kuoli 19. 1. 1976 Helsingissä.

Martti Kallonen synt. 6. 1. 1921 Sakkolassa, kuoli 6. 1. 1976 Ruovedellä. Hänen entinen kotiky-länsä oli Sakkolan Lapinlahti.

Jalmari Johannes Viskari synt. 20. 2. 1926 Sakkolassa, kuoli 10. 2. 1976 Vammalassa.

Hilda Kuparinen, o.s. Jortikka, synt. 24. 2. 1896 Sakkolassa, kuoli 8. 2. 1976 Nokialla. Entinen kotikylä oli Sakkolan Kiviniemi.

Alli Helena Ollikainen, o.s.

Kauranen, synt. 26. 12. 1913 Sakko-lassa, kuoli 12. 2. 1976 Urjalassa.

Katri Rouhiainen o.s. Tenka-nen synt. 17. 3. 1891 Sakkolassa, kuoli 1. 2. 1976 Ruovedellä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Karhola.

Anna Ahlsted o.s. Rämö syn-tynyt 20. 6. 1912 Sakkolan Kiviniemessä, sai iäisyyskutsun 27. 1. 1976 Helsingissä Myllypuron sairaskodis-sa. Anna Ahlsted toimi Kiviniemen nuorisoseurassa ja hänen harrastuk-sinaan olivat opintokerhotyö sekä näytteleminen. Hän oli myös seka-kuoro "Kiviniemen laulajat" innokas jäsen, kehittäen luontaisia laulun lahjojaan. Maanpuolustustehtävät olivat myös hänen sydäntään lähellä. Anna Ahlstedin siunaus toimitettiin 7. 2. 1976 Hietaniemen Krematorio-kappelissa lähi-omaisten läsnäolles-sa.

Helena Vanhanen o.s. Kurikka syntyi 31. 5. 1891 Sakkolassa, kuoli 30. 1. 1976 Punkalaitumella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Röykkylä.

Tyyni Maria Kuparinen o.s. Vanhanen syntyi 1. 7. 1912 Sakkolan Ojaniemessä, kuoli 18. 2. 1976 Lahden kaupungin sairaalassa. Hänen vii-meinen kotipaikkansa oli Lahti.

Vuosia täyttäneitä

75 VUOTTA täytti 15. 2. 1976 Aar-ne Käppi Lappeenrannassa. Hän on syntynyt Sakkolassa. Entinen ko-tikylänsä Vuokselan Kuninkaanristi.

70 VUOTTA täytti 10. 2. 1976 Vil-jam Pulakka Hyvinkäällä. Hä-nen entinen kotikylänsä oli Sakko-lan Riiska.

70 VUOTTA täytti 12. 2. 1976 Laina Maria Karvonen Vam-malassa. Hänen entinen kotipaik-kansa oli Sakkola.

70 VUOTTA täytti 1. 3. 1976 Aar-ne Kurikka Vesilahden Har-

viassa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä. Aarne Kurikka on run-saasti kirjoittanut lehteemme runo-ja ja kotiseudun muistelmia.

VUOSIA TÄYTTÄNYT 3. 2. 1976 Anna-Maria Kiiskilä, o.s. Pelto-nen, Vilppulan Kolhossa. Hän on syn-tynyt Metsäpirtissä ja entinen koti-paikka oli Sakkolan Kaarnajoki.

50 VUOTTA täytti 15. 2. 1976 Lyy-dia Helena Viitikko, o.s. Heikko-nen, Kesälahden Rajavaarassa. Hä-nen entinen kotikylänsä oli Sakko-lan Kelja.

YRJÖ TENKANEN

MUISTATHAN SIE VIEL'

Muistathan Sakkolan, tuon entisen kotiseudun, pitäjän pitkän ja kaidan Vuokselasta Metsäpirttiin asti. Viimeksi mainitutkin pitäjät kuuluivat aikaisemmin suur-Sakkolaan, joten ikään kuin sukulaisia olivat toisilleen. Kaikkia niitä yhdisti Vuoksen vesistön alajuoksu, Kiviniemen koski, Suvannon järvi ja Taipaleen joki koskineen Laatokkaan asti. Muistathan kylät Suvannon rannalla ja vähän kauempaakin siellä. Punaisen kirkon ja kellotapulinkin muistat keskellä pitäjää. Siinä samassa paikassa jo aikaisemminkin aina vuodesta 1616 saakka oli jo ollut neljä kirkkoa. Tämä viides kirkko oli sekin jo vanha, rakennettu 1779 ja korjattu 1911—13. Kuinka kaunis olikaan sen Jeesuksen taivaaseen astumista esittävä alttaritaulu, kuusi suurta kristallikruunua ja hopeiset kynttiläjalat ja muut valaisimet kynttilöineen jouluvalaistuksessa. Muistathan siekin joulukirkon. Olithan monasti siellä ja samoin adventtina hoo siannaa laulamassa ja niin monta kertaa muulloinkin Jumalan sanaa kuulemassa, virsiä veisaamassa ja tuttuja tapaamassa. Miekin olin. Kellotapuli oli vähän korkeammalla mäellä ja se oli yhtä vanha kuin kirkkokin. Sen huipulle oli kiinnitetty tankoon tuuliviiri. Se oli kukon muotoinen ja herkästi se tuulella kääntyili ja valppaasti kirkkoa ja seurakuntalaisia vartioi. Kellotapulissa oli kolme isoa kelloa ja heleä oli niitten kolmisointu. Vanhin kelloista oli vallettu jo 1616, jolloin ensimmäinen kirkkokin oli paikalle rakennettu. Nuorena poikana monasti kävin kellotapulissa. Kävihtän siekin? Muistathan kuinka laaja näköala

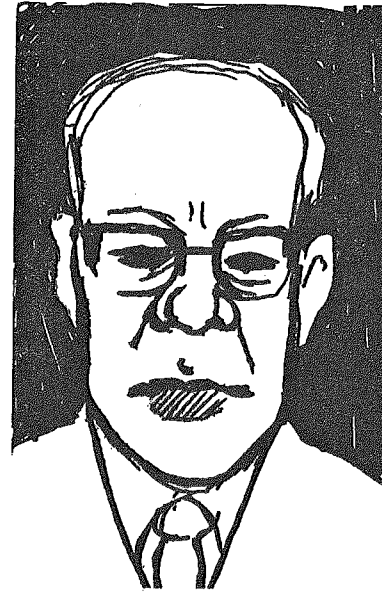
sieltä avautui? Suvanto hopeana kimalsi Kiviniemestä Taipaleen joen niskalle ja oikein kuulaana päivänä näkyi Metsäpirtin kirkolle asti. Monet rantakylät taloineen saattoi myös havaita ja jopa lännen suunnallakin Röykkylän ja Kiviniemen rannat. Luoteessa, Suurensuon takaa, näki junankin kulkevan Sakkolan asemalta läheneenä Pyhäjärvelle päin Raudun — Hiitolan radalla.

Melkein kellotapulinkin juurella oli kunnan tupa. Siinä pidettiin kunta- ja valtuuston kokoukset ja osia siitä käytettiin eri aikoina mm. postitoimistona, säästöpankkina, osuuskauppana, kättilön ja haudankaivajan asuntona ja isoa tupaa rippikouluna. Olin siellä rippikoulussa, kuten niin moni poika ja tyttö silloin rauhan vuosina. Kerran pastori selitti rukouksen merkitystä meille pojille. Lopuksi hän kysyi: "Kutka teistä ovat rukoilleet?" Vain kolmen pojan käsi kohosi, joukossa minunkin. Muistan sen, että mielessäni välähtivät Jeeuksen sanat: "Hän, joka tunnustaa minut ihmisten edessä hänet minä tunnustan Jumalan edessä." "Se sai myös rukousteni jatkumaan aina edelleen. Jumala onkin suojellut minua niin sodan kuin rauhankin päivinä. Onhan sinuakin?"

Kirkonkylän kansakoulu oli vain vähän matkan päässä kunnantalosta. Se oli pitäjän vanhin ja suurin, rakennettu jo 1874. Siinä oli kaksi isoa luokkahuonetta, yhteinen voimistelu- ja veistosali, suuret eteiset ja kahden opettajan asunnot. Kotoani Karholasta oli siihen matkaa vajaa kilometri. Serkkuni Väinö ja Aarne olivat luokatovereitani ja sisareni Rau-

ha ja veljeni Martti alemmilla luokilla. Opettajanamme oli Irene Markkanen. Kukas sinua opetti ja ketkä olivat toverisi? Hauskaa oli koulunkäynti Karholan kodistamme näin monen saman talon toverin kanssa. Olihan se sinustakin hauskaa. Kukas vierelläsi istui? Silloin luettiin, laulettiin, pelattiin palloa, hiihrettiin, kilpailtiin, voittiin ja hävittiin. Oli onnensa ja vuoronsa kullakin. Ikävä vain, että niin moni koulutoveri on jo poissa. Kotikyläni samanikäisistä koulutovereistani on jo kahdeksan saanut kutsun iäisytyteen. Miten on sinun koulutovereittesi laita? Muistathan siekin heitä vielä, niitäkin, jotka ovat täältä pois menneet. Moni minun tovereistani lepää siellä Sakkolan kirkon viereisessä siunatussa maassa. Siellä, missä sodissa kaatuneista monet ovat sijansa saaneet. He ovat lähellä sitä leijonain vartioimaa Karjalan vaakunaa kantavaa punertavaa gratiitti patsasta, johon oli hakattu Sakkolan miehen, Santeri Kuparisen, sepittämät säkeet:

Täs' on meidän miehiämme, uinumassa urhojamme, jotka antoivat elämän hengen urhot uhrasivat puolesta ihanan Suomen eestä kontujen kotoisten. Ei liene enää patsas paikallaan. Rakkaamme ovat kuitenkin siellä maan povessa. Muistathan sie heitä vielä siel' ja monia muita pois nukkuneita sillä uudellakin hautausmaalla Sakkolassa ja kaikkialla missä rakkaamme lepäävät.

Toimituksen tuoli

Tämän vuoden ensimmäisessä numerossa Juho Kurikka kertoi muistelmaan Jurkasta. — Jospa minäkin siihen osaltani hiukan lisäisin, me asuttiin hänen viimeiset vuodet aivan lähinaapureina, sillä Jurikka ansaitsee pitemmätkin muistelut. Hän oli persoonallinen kansanomaisen huumorin-viljelijä ja käsittääkseni täysin immuuni suuttumista vastaan. Antoi aina sattuvat sanat saamistaan sanoista takaisin, velkaa ei kyllä jättänyt, mutta sillä oli myös piikitteily kuitattu, eikä murjotettu jälkikäteen.

20-luvun alkupuolella, minä olin silloin alle ensimmäisen kymmenen vuotta, Sääksjärven "Artinsaha" jalosti puuta ulosvientiin ja Jurikka oli puhtaantavaran puolella kärrärinä, yhdessä Juho Kiiskilän kanssa. Tämä rullavau-nurata kulki korkealla yli turpiinikanavan ja muistaakseni myös Petäjäjärvi—Vaalimoitien yli. Tässä turpiinikanavan kohdalla tapahtui Jurikalle tapaturma, kun hän pu-

tosi useita metrejä alas kanavaan ja kun kanava oli n. 5 metriä leveä ei siinä ollut metriäkään vetä ja Jurikka tietysti putosi pohjaan saakka. Luut hajosivat ja sääri murtui. — Ei hän koskaan myöntänyt, että hän putosi, miten nyt mies, joka on yli 70 vuotta, vaan siirsi syyn "Kiisin-Jussin" syntilistalle.

Tietysti kaikki saatavilla olevat ihmiset hälytettiin apuun ja Jurikka saatiin elävänä ylös joesta. — Hän ei kyllä ollut tapaukseen tyytyväinen, vaan moitti, että ei siellä koskessa hyvä olisi naisen kanssakaan! Myllyssä sattumalta ollut "Ämmälän-Juho" juoksi voimien mukaan alavirtaan ja sai pelastettua Jurikan karvareuhkan hukkamasta. — Tästä työstä Jurikka antoi arvostelun: — Juho ei välittänyt mitään minusta, kunhan sai karvahatun kuiville. Hyvä se on karvahattukin pelastaa ja on arvostettava asiallisena työnä.

Minäkin kävin myllytuvassa katsomassa Jurikkaa, hän kai asui silloin siellä, kun hän paranteli kolhujaan oman vaimonsa hoivassa. Lopuksi Jurikka tervehdyi ja vaimo lähti tuonentielle.

Ei tämä koskeen putoaminen ollut ensimmäinen hänen suorittamaan, vaan miehuusvuosinaan hän jo kävi koskessa tukinuitossa. Suuressa-Ryöpässä ja pois päästyään mietti: — Jos olin nolampi mies, niin sinne jäin!

Kaikki politiikka oli Jurikalle vierasta. Kun rautatienrakentajat haukkuivat häntä "pitkäkorvaksi", luopioksi, kun ei osallistunut heidän rientoihinsa, Jurikka vastasi: — Mitäshä teijä nähhä, jot on mius paljo muutaki ruumista!

Jurikka-nimestään hän oli ylpeä ja selitti, että muutoin olisi hänestä tehty Jussi, mutta kun ajateltiin kouluttaa pappi, niin ristittiin "Jurkaksi", kirkonkirjoissa tosin oli Yrjö.

Lähinaapurilleen Jurikka oli ko-

vin kateellinen paistinpannusta, "riehtilästä". — Olispas meilläkin sellainen riehtilä, julisti Jurikka, kun siihen ei milloinkaan mitään laiteta, vaan aina palaa "tökitään". Tämä tämmöinen oli tyypillistä Jurikan huumoria, jota hän sovitti joka tilanteeseen.

Kotonani Jurikka oli monesti töissä. Vuorasi keilalaudalla seinät ulkoa, maalasi talon, tapetoi sisältä useampaan kertaan, laittoi lattiat vinttiin, muistaakseni teki muutaman akkunankin ym. Minä poikasena tietysti olin Jurikan kaverina katsomassa ja kuuntelemassa juttuja. Ulkomaalauksen aikana oli maalaamassa pohjoispäätyä, kun ukkoskuuro meni yli ja kylän ylle kasvoi komea saateenkaari. Meillä oli palvelijana Jenny Harttiin Lapinlahdesta ja Jurikka pyysi häntä tulemaan tiikapuille kaarta katsomaan. Jenny heläytti hopealla soivan naurunsa, eikä mennyt tikkaille. Jenny oli herkin ihminen nauramaan jonka olen koskaan tuntenut. Hän meni naimisiin Hiitolaan, jäi sotaaleskeksi, enempiä en tiedä. Jos lukijat tietää, niin kertokaa. Lähetetään Jennylle lehti.

Katkaisin nyt n. 30 numeroa lehteä, joissa on ollut jotain hämminkiä tai muutoin asiallista lehden meno lopettaa. Lehden tilausmaksun voi jokainen lähettää omaloitteisesti, vaikkapa kirjeessä. Kevään kuluessa lähetän kyllä tilillepanokortit, jos sattuu tulemaan "hairinko", että on jo maksanut niin silloin asia on jo vanhentunut ja aiheeton. Eräiltä asiamiehiltä on vielä tilaukset lähettämättä. Hyvä olisi, jos tulisivat pian! Hyvää kevättä!

Yhteiskuntatieteiden maisteriksi on Tampereen Yliopistossa valmistunut 19.12.1975 Anneli Taina, o.s. Jusila. Äitinsä Jenny Jussila, o.s. Lampu, Sakkolan Röykkylästä.

PAIMENPOIKA

Jatkoa sarjaan:

KUN MINÄ KOTOANI LÄHDIN

Mitäpä olisivatkaan olleet kannakselaisen kylän suviset yöt ilman kärpäsiä, karjankellojen kilkatusta ja tuoreuttaan tuoksuvaa lehmänlannan imelää hajua?

Eivät mitään — Eivät kerrasaan mitään.

Ne olisivat olleet yhtä olemattomia kuin Savolaisuus ilman "sanarieskaa ja kokkeliipiimää".

Se oli kannakselaisen tuotteen merkki: Made in Karelia ja se kuului olennaisea osana karjalaiseen kesään.

Kesä oli lämmin sekä muutenkin erittäin suosiollinen luomakuntaansa kohtaan. Elämä versoi elämästä. Eri lajien pariutumisen aktiivisuus tuotti tulosta — maa suorastaan kuhisi jos jonkinlaista mönkijää ja mönninkäistä — Oli toki köyhälläkin ystäviä — Veren imijöitä jos jonkinlaisia. — Jotkut jopa "enoksikin" sanoivat.

Ensimmäisen yönsä "Anulassa" vietti poika pirtissä, penkinpäähän kyhättyssä tilapäisessä vuoteessaan.

Karjan majoittautuminen pors-tuan viereiseen "tarhaan" veti kärpäsiä sankoin parvin. — Ja mikä saattaisikaan olla sen inhottavampi tuttavuus kuin tuo korvanjuuressa pörräävä kärpänen. Ei siis ollut ollenkaan ihme, jos pojan uneliaasti alkanut ilta päättyi vähä-uniseen yöhön. Seuraavat yöt — niin luvattiin — saisi poika nukua aitassa isäntänsä vieressä. (Aitta = huone)

Anu-emäntä oli vähä-uninen ihminen. Oli jalkeillaan jo ennen kukon laulua. Toimitteli ensin emännän ensimmäiset emannuudet ja vasta sitten herätteli muut.

Ensin heräsi talon jo keski-ikää lähentelevä tytär, Kati. Kati nukui yksin pirtin viereisessä kamarissa. Huonokuntoisen uuninsa takia kamaria ei käytetty vakituisen asumiseen. Vain Kati piti siellä "päämajaansa". Myöhemmin uuni uusittiin ja samalla kunnostettiin koko kamari.

Puolittain pukeutunut Kati kyhnytteli kylkeään, sipaisi pörröönnyntä tukkaansa ja katsoi ikkunasta ulos. Nähdäkseen paremmin Kati aukaisi ikkunan auki ja työntäytyi ikkunasta puolittain ulos, ja totesi: "Taitaa tästäkin päivästä tulla yhtä helteinen kuin mitä eilenkin oli... Johan tuo vihdoinkin saisi sataa... Jos ei kohta sada, niin karrelle palaa koko kasvillisuus... Eihän tuota vettäkään jaksa loputtomiin kasvimaalekaan kantaa... Ei jaksa, ei jaksa vaikka kuinkakin yrittäisi..."

— Eiköhän tuosta sadekin tule, ainakin minusta tuntuu sellaiselta. Ovat nuo kärpäsetkin niin äkäisiä ja junan puuskutuskin kuuluu tavallista selvemmin... Niin, ja jotainhan se tietää sekin, että minun korvaani kutitti koko eilisen illan, ennusti emäntä.

Vanhoilla olivat vanhojen ennusmerkit. Pitivät paikkansa, jos pitivät, tänä kesänä eivät pitäneet. Olivat näes ihmiset saatanan voimaa hyväkseen käyttäen radioaaltoillaan sotkeneet koko luomakunnan tasapainon.

Radio... mikä sekin muka on? Mikäs muu se voisikaan olla kuin saatanan keksimä juoni sielujen hämäämiseksi. Sanovat opettajankin ostaneen radio. Pyh, on siinäkin muka opettaja.

Sanokaa minun sanoneen, maailman loppu tästä tulee, ennusti eräs mummo. Niin niin, maailman

loppuhan siitä... eihän Jumala anna itseään pilkkana pitää... Ovat ihmiset jo olevinaan viisaampia kuin itse Jumala, huokailivat eräät.

Radio tuli jäädäkseen. Jotkut hyväksyivät sen, jotkut eivät. Anulan isännälläkin oli kidekone jonka "luurit" olivat ahkerassa käytössä. Etenkin paimenpoika oli siitä erittäin mielissään ja tunsii olonsa viihtyisäksi. Viimeisenä tupaan saapui talon nuori isäntä.

Isäntä haukkotteli hetkisen, venytteli jäseniään ja siirtyi pöytänsä. Anu-emäntä kaatoi kahvia kuppiinsa ja ojensi pannun tyttarelleen. Kahviin tottunut poika oletti saavansa heti aamunsa alkajaisiksi kupposen kuumaa kahvia, sillä jo ikimuistoisista ajoista alkaen oli Liisa poikineen aina aloittanut aamunsa kahvilla. Omaksumansa tapa poika piti luonnollisena, se oli selviö, se lankesi luonnostaan "kuin Manulle illallinen".

Köyhyydestään huolimatta Liisa keitti aina hyvän kahvin, ei edes sikuriakaan säästänyt. Kahvin Liisa osti paahtamattomina papuina, ja tuskinpa siihen aikaan valmiiksi paahdettuja kahveja oli olemassakaan, — ei ainakaan kirkonkylän osuuskaupassa ollut, ja tuskinpa niitä olisi ollut Wihtori Wirkin-kään puodissa?

Kahvien paahtaminen oli tarkkaa työtä. Kukin paahtaja paahtoi oman, yksilöllisen reseptinsä mukaan omat kahvinsa, eikä siitä reseptistä liioin sivullisille huudeltu. Siitä miten paahdos oli onnistunut, riippui keitetyn juoman nautinnollinen maku ja laatu. Liisalle kahvien paahtaminen oli pyhä toimitus johon joskus kytkeytyi huvitaviakin piirteitä. Se oli pyhä toimitus johon kytkeytyi pakanalli-

nen rituaalisuus ja tekninen taito. Koko huoneen täytti "pyhä" sininen sauho, rännäli pyöri paahtajan kädessä, kieli mutruili laidasta laitaan ja suu höpötti omaa höpinäänsä.

Välillä Liisa raotti rännälin kantta, kuunteli, kurkisteli ja tipautti jotain paukkuvien papujen joukkoon. Sitten, kun Liisa vihdoinkin havaisi työnsä hedelmät hyväksi, hänen huulilleen kohosi autuaallinen hymy, hän kuivasi hikiset kasvonsa huivinsa kulmaan ja sanoi hymyillen: "Kuuleha sie Valtter, nyt myö keitetiä oikei hyvät kohvit, — käyhä sie ensi otta-mas kaivost oikei raitista vettä."

Kotoisiin muistoihinsa eläytynyt poika työnsi kuppinsa pannua kohti, mutta silloin...

Niin, silloin tuli kuvaan itse talon nuori isäntä. Isäntä joka paikakunnalla tunnettiin ehdottomana raittiuden ystävänsä oli ehdoton myöskin muihin nautintoaineisiin nähden. Hämmästyneelle ja ehkäpä vähän närkästyneellekin pojalle isäntä totesi: "Meillä vain akat juovat kahvia, me miehet tyydymme veteen. Tään jälkeen seurasi esitelmä kahvin haitallisuudesta ihmisen elimistölle. — "Oletko sinä koskaan kuullut puhuttavan sellaisesta huumeesta kuin kofiini, tiedusteli isäntä?"

Ei ollut poika kuullut puhuttavan sen nimisestä myrkyistä, ei koskaan. Kofiini... Mahtoi se kofiini olla kovaakin ainetta kun sille oli niin hieno nimikin keksitty... Lienee ollut ihan myrkykyjen myrky? Entäpä jos sitä kofiiniä sattui erehdyksissä lorauttamaan liikaa kohvinsa joukkoon, niin mahtokohan se tappaa ihmisen niinkuin pakkanen torakan?... Ei sen kofiinin kanssa parane leikitellä, aprikoi poika. Ei äiti laittanut kohvinsa sekaan kofiiniä, sen enempiä kuin muitaakaan myrkyjä, vaan aina keitti

kohvinsa puhtaaseen veteen, ja lie-nnee se kofiini ollut niin kallistakin ainetta ettei sitä köyhien kannattanutkaan käyttää... Ehkäpä sitä käyttivät vain herrasväet ja varakkaammat talonpojat?

— No, tiukkas isäntä, kuulitko sinä mitä minä sinulta kysyin?

— Kuulinha mie, tunnusti poika.

— No, mutta jos sinä kerran kuulit kysymyksen, niin miksi et vastaa?

— Koetin vaan muistella, että tokkopa meillä olisi kokonaan ollut sellaista myrkyä... Tuskinpa on, en ainakaan koskaan kuullut puhuttavan siitä. "Keisarin vihreetä" meillä kylläkin herran oli, mutta sitäkin äiti syötti vain torakoille.

Pojan idioottimainen vastaus sekä huvitti, että suututti isäntää. Ei tuosta oikein saanut selvää, että piruiliko poika hänen kanssaan, vai oliko hän todellakin niin yksinkertainen ja tyhmä miltä näytti. Jokatapauksessa asiasta kehkeytyi varsin laaja anatomian oppitunti jossa viljeltiin paljon sellaisia monimutkaisia fraaseja joista poika ei ymmärtänyt tuon taivaallista. Erikoisesti isäntä painotti huumeiden haitallista vaikutusta ihmisen, etenkin nuore, kasvavan ihmisen hermostoon, ja kofiini oli juuri yksi tällainen hermostoon haitallisesti vaikuttava huume, eli myrky. Niinkuin aina silloin kun konferenssi katsotaan päättyneeksi yhteisymmäryksen merkeissä, antavat konferenssin osanottaja yhteisen kommunikation, niinpä nykyin, ja tällä tänään solmitulla sopimuksella kiellettiin kaikenlaisen huumeiden käyttö.

Tämä sopimus solmittiin mitä suurimman yksimielisyyden vallitessa, eikä sitä solmittaissa turvauduttu pakoitteisiin, painostukseen sen enempiä kuin vahvemman oikeuteenkaan. Eihän toki,

vaan asia oli aivan päinvastainen, sillä siinä turvauduttiin heikomman vähäväkisyyteen, ja sehän taas että näin oli, näin on ja näin tulee aina olemaan on aivan luonnollinen asia. Sehän on täysin hyväksytty käytäntö poliittisten yhteisöjen, yksityisten yhteenliittymien kuin myöskin erikokoisten valtakuntien välillä. Se on sitä rinnakkaiselon ihanuuteen kätkeytävää tasa-arvoisuutta, demokratiaa jossa heikompi vaietkoon "seurakunnassa"...

Anulan nuori isäntä, josta poika myöhemmin löysi itselleen todellisen ystävän, esimerkillisen ihmisen ja miehen miehen mittapuun, otti pojan kupin käteensä ja kaatoi siihen keitettyä vettä. Isäntänsä esimerkkiä seuraten poika pisti kuppiinsa palan sokeria ja lorautti joukkoon tilkkasen maitoa, ja näin kylvettiin se siemen, josta kasvoi seitsemän vuotta kestänyt perinne.

Lautasella oli joitakin lauantaisia "omena-kakkaroita" joista emäntä otti yhden, levitti sen päälle nokareen voita, ojensi sen pojalle ja sanoi: "seh, poika, ota sie tiä, tiä on siu vuittiis" (vuitti = osuus).

Hyvällä ruokahalulla söi poika kakkaransa ja ryyppäsi palansa painikkeeksi toisenkin kupposen vettä, eikä se vesi tuntunut ollenkaan hullumalta. Juotuaan kahvinsa, Kati sonnustautui lypsylle. Koska kärpästen kiusaamat lehmät käyttäytyivät rauhattomasti sai poika hosujan vakanssin.

Kun lypsyt oli lypsetty, lähtivät Kati ja poika viemään lehmiä metsään. Palmu, mustakylkinen, suuri ja pitkäsarvinen lehmän rumilus ei näyttänyt hyväksyvän uutta tulokasta, vaan mulkoili tätä vihaisesti, puhalteli pahaenteisesti sie-ramiinsa ja painoi sarvensa taanaan. Vikkelästi kuin kärppä pujahti poika Katin seläntäakse piiloon. — "Piä sie poka varrais, se lehmä on vähä vihane", sanoi Kati.

Tälläkertaa lehmät ajettiin Raja-harjulle saakka josta Kati ja poika jatkoivat matkaansa Lautamajan kukkuloille. Lautamajan kukkuloilta katsottuna näytti laakso kuivuneelta järvenpohjalta josta jäänteinä vieläkin virtasi Petojoki. — Kukapa voisikaan väittää, etteikö laaksossa muinoin olisikin lainehtinut järvi ja ehkäpä tuon muinaisen järven nimi silloin olikin "Petojärvi", josta nimi myöhempien valloittajien myötä muuntui "Petäjärveksi", ja josta tuo silloinen koko Petojokilaakson kattanut järvi, tai kenties sen nykyinen jäännös, ikäänkuin kompromissin tuloksen sai sen nykyisen nimen — Petäjärvi?

Kenties sen muinaisen Petojärven rantatöyräällä, nykyisillä Lautamajan kukkuloilla ärhentelivät äkäiset petolaumat, karhut, sudet, ahmat ja ilvekset?... Ja kenties sillä samalla paikalla missä nyt seisoi keski-ikäinen nainen ja pieni poika, muinoin seisoi karhun taljaan tai suden nahkaan verhoutunut kivikauden mies vaimoineen?

Ja kenties nuo muinaiset ihmiset katsoivat eteensä avautuvaa maisemaa juuri samasta perspektiivistä kuin hän, Anulan paimenpoika nyt? Niin, ja ehkäpä näkymätkin olivat samanlaiset... Silloin laaksossa lainehti sininen vesi, mutta nyt siellä lainehti vihreä heinä...

— Tuo tuol, sanoi Kati, ja osoitti laakson vastakkaista rantaa, on kylän puol. Siel on Petäjärve asema, ämmälöisii, Ryyppölöihe ja Kuparissii taloi, ja oha siel paljo muutaki, mut kylhä sie ne opit tietämiä myöhemmikki.

Oli aamiaisen aika, kun Kati ja poika saapuivat kotiin. Anu-emäntä oli laittanut murkinan valmiiksi. Ateria oli tuollainen tyyppinen talonpoikaisen talon ateria. Se ei ollut lajirikkaudeltaan erikoisen runsas, mutta olipahan sitäkin ravitsevampaa.

Pöydässä näytti vallitsevan jonkinlainen traditionaalinen istumajärjestys. Jokaisella siis oli oma vakituinen paikkansa. Naiset istuivat vieretysten ja pojalle järjestyi paikka isännän vierestä.

Ihmetellen katseli poika suuren pöydän pyöristyneitä reunoja joissa risteilivät lukemattomat veitsen viiltämät pykälät (Mitähän ne mahtoivatkaan olla? Pianhan sekin asia selvisi kun isäntä otti vädästä suolatun sären, asetti sen pöydän reunalle, otti terävän veitsen ja alkoi "tokuttaa". Ristiin rastiin tokutti isäntä kalaansa niin kauan, kunnes kalasta muodostui tahnamaista massaa.

Suolattu särki muodosti olen-

naisen osan Anulan päivittäisestä ruokavaliosta.

Keväällä särin kudun aikoihin kierteli kylä Metsäpirttiläinen ka-lasaksa, Tuokon Juho, (Oliko Juho?) Jolta Anulaankin ostettiin kymmeniin kiloihin nouseva mää-rä suolattavia särkiä.

Vanhan, jo useampia sukupolvia palvelle pöydän uurtisista viiruista päätellen tapa talossa lie-nnee periytynyt suvussa sukupol-velta toiselle herra ties, miten kauan?

Kun ruokailu päättyi, sanoi emäntä lähtevänsä kylille. Oli kuulemma emännällä asiaa veljelleen "Tommilan" isännälle ja samalla-han tuota voisi pistäytyä kaupasa-kin.

Pojan emäntä otti mukaansa, sillä piti hän pojan toki tulla tuntemaan muutakin, kuin vain tämä kotoinen miljöö jossa tulisi kesän-sä viettämään. Etenkin kaupan tie-täminen oli tärkeä asia, sillä juuri kauppa oli kylän hermo ja napa. Sen lisäksi, että kauppa oli koko kylän ainoa ostopaikka, sieltä kuultiin kylän tuoreimmat juorut ja uutiset ja sinne myöskin kan-nettiin kyläläisten posti.

Anu-emäntä oli hyvä opas. Oppi siinä poika tietämään paikkojen nimet, tuntemaan talot, sekä tuli tuntemaan kuka kukin oli. — Ja eihän niissä Ryhmän talojen nimissä paljon muistamista ollut-kaan, sillä Karvosia, Nalleja, Ahmanneja, Peltosia, Ruunia, Vesalaisia, Heinoja, Wirkkejä, Lampuja ja Ollikaisia lukuunottamatta loput olivat Kurikoita.

Kiertokävelynsä päätteeksi poika kohtasi Anulan hyväkuntoisen hevosen, Hipon. Hippon seisoi portin poskessa, työnsi turpansa aidan ylitse, veti suunsa korvia hipovaan virneeseen, katseli punatukkaista pojan nassikkaa ja päästi ilmoille raikuvan, hevosmaisen naurun: "Ii hahahaha".

V. VERNERI

Kokouksia

Punkalaitumen Karjalaiset ry:n vuosikokous pidettiin 15. 2. 1976 Koskioisissa Toivo Tenkasella. Kokous aloitettiin Karjalaisten laululla, minkä jälkeen seuran puheenjohtaja Albert Nihti avasi kokouksen ja lausui yhdistyksen jäsenet tervetulleiksi. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Toivo Tenkanen ja sihteerinä oli Toivo Ukkonen.

Esitetystä vuosikertomuksesta ilmeni, ettei kertomusvuoden aikana mitään erikoisempaa tapahtunut, eikä mitään suurempia juhlia tai muta tilaisuutta ollut vuoden aikana. Tänä vuonna on Sakkolajuhla Punkalaitumella elokuun ensimmäisenä päivänä, joten tämä vuosi on seuralla työntäyteistä toimintaa, johon tarvitaan kaikkien Punkalaitumen karjalaisten mukaan tulo, jotta saataisiin juhlat onnellisesti pidettyä.

Vuosikertomus ja seuran tilit hyväksyttiin, samoin toimintasuunnitelma ja talousarvio alka-neelle vuodelle, johtokunnan esityksen mukaisesti. Jäsenmaksuksi vahvistettiin edelleen 2 mk ja ainaisjäseniltä 10 mk. Tilintarkastajiksi valittiin edelleen Viljo Ukkonen ja Viljo Lemmetti, varalle Viljami Naskali ja Laina Korkka. Johtokunnan erovuoroiset jäsenet Toivo Ukkonen, Eino Kuisma ja Erkki Pärssinen valittiin uudelleen, varajäsenenä valittiin Toivo Tenkanen.

Huvitoimikuntaan valittiin Toivo Tenkanen, Aune Tenkanen, Erkki Pärssinen, Aune Ahtiainen, Aimo Kinnari, Liisa Huuska, Raila Mahlamäki, Lea Nihti ja Voitto Nihti.

Urheilutoimikuntaan tulivat Mikko Korkka, Aulis Rastas, Iivari Laulajainen, Aarne Ruuskanen, Viljo Ukkonen, Juhani Vulli, Reino Pappinen, Veikko Huuska ja Eino Patja.

Ravintolatoimikuntaan nimettiin Esteri Kyllästinen, Helga Lemmetti, Saima Korkka, Emma Pärssinen, Maria Mäkelä, Tyyne Kuisma, Kaarina Patja ja Maija Kuparinen.

Raittius- ja nuorisosaostoon valittiin Mikko Korkka, Erkki Pärssinen, Viljo Ukkonen ja Aimo Kinnari. Järjestysmiehinä toimivat Iivari Laulajainen, Erkki Pärssinen, Yrjö Pitkänen, Soini Patja ja Viljo Ukkonen. Edustajiksi Karjalan Liiton kokouksiin valittiin Toivo Tenkanen varalle Aarne Ruuskanen. Varsinais-Suomen karjalaisseurojen piirin kokouksiin Soini Patja ja varalle Eino Kuisma. Kirjeenvaihtajaksi nimettiin Mikko Korkka ja Toivo Ukkonen. — Seuran ilmoitukset julkaistaan edelleen Punkalaitumen Sanomissa, Suvannon Seudussa ja Karjalassa, tarvittaessa muissakin lehdistä. Tarinakerho kokoontuu edelleen kerran kuussa.

Seuran johtokunnan pitkäaikaisen puheenjohtaja Albert Nihti

Maria Käpin muistolle

Yllättäen tuli tieto, että sinäkin olet muuttanut sinne mistä ei paluuta ole.

Olemme lapsuusystäviä ja naapureita. Lapsena leikimme yhdessä, oli yhteiset koulumatkat, seitsemän kilometriä joka koulupäivä. Koulun loputtua tiemme erkanivat, vaan muistoissani seurasin elämäsi aina. Olit suuren perheenäiti, ei varmaan työtä koskaan puuttunut, mutta nyt on elämäntehtävä jo loppuun suoritettu, että maailman vaikka myrskyt pauhaa, ei ne estä untasi. Ihana on Sullan rauha ja suloinen on unesi.

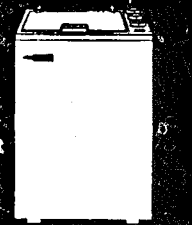
Maria Meskanen
Ivalo

kutsuttiin yksimielisesti kunniapuheenjohtajaksi.

Uudeksi seuran puheenjohtajaksi valittiin Soini Patja, varapuheenjohtajaksi Toivo Tenkanen, rahastonhoitajaksi Eino Kuisma ja sihteeriksi Toivo Ukkonen.

ASA-Cordes

Ulkomittoiltaan markkinoiden pienin 4 kg täysautomaattinen pesukone. Vain 64x55x43 cm. Ruostumatonta terästä. Pesurumpu itse irroitettavissa. Vapaavalintaiset ja kiinteät ohjelmat.

Pärssisen Konepaja

35500 Korkeakoski puh. 935-81 204

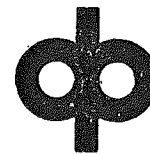
Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOA
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ
- KORISTETAKOTOITA

kairimo
KODIN TAVARATALO

Lempäälä, puh. 740 402

Eino Syste
Klaavuntie 6 A 5
00910 - HELSINKI 91

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1976 8 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 15 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

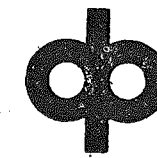
Toimituksen ja konttorin osoi-
te 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki 37370 Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno
Pulakka, Eero Koppanen ja
Väinö Kekki.

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

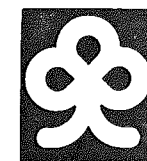
NYT SÄHKOLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKOURAKOITSIIJA

Vesilahti
Puh. 739 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvoa - palvelee

LEMPÄÄLÄN PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.